

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 6, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L., polletno 12.— L., celoletno 24.— L. — Posamezna številka 60 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Pod Ducejevim predstvom je 22. t. m. zasedal v Rimu medministrski odbor za oskrbo in cene. Kmetijski minister je poročal o stanju prehrane ter navedel ukrepe za nadzorovanje letošnje žetve in mlače. Nato je spregovoril Duce, ki je naglasil, kako važna so navodila kmetijskega ministra glede disciplinirane žetve. Pri vestnem izvajanju teh določb ter pri doslednem nastopanju oblastev zoper črno borzo, bo omogočilo, da se zboljšajo obroki glavnih živil za prehrano.

Dne 22. t. m. so minila štiri leta, odkar je bil podpisan tako imenovani »jekleni pakt«, italijansko-nemška zvezna pogodba. Listi naglašajo, da tvorita Italija in Nemčija neoljčivo celoto, boreč se za zmago in za novo ureditev Evrope. Ob četrti obletnici jeklene pakte so bile izmenjane brzovjavke med državni- ma poglavarjema, voditeljema in zunanji- ma ministroma Italije in Nemčije. V Rimu kakor v Berlinu je bila svečana proslava.

Veliko pozornost v svetu je vzbudil govor državnega tajnika za zunanjo politiko Ekse. Bastianinija v proračunski razpravi pred komisijami Senata. Ekse. Bastianini je naglasil neminovno povezanost Italije in Nemčije. Zigosal je krivdo anglosaških veselij, ki nočejo videti, da potrebuje vsak narod široke možnosti za svoj obstanek. V Italiji je prebivalstvo v 60 letih naraslo od 29 na 45 milijonov duš. Zato zahteva nujnost življenja Italije, da se bori proti sovražniku, ki hoče svoje nasprotnike gospodarsko zaslužiti in politično podrediti. Tej usodi se Italija ne bo vdala. Govor Ekse. Bastianinija, ki je bil večkrat z odobravanjem prekinjen, je še vedno predmet komentarjev v evropskem tisku.

Dne 19. maja sta minili dve leti, odkar so bile podpisane tako imenovane rimske pogodbe med Ducejem in Poglavnikom. Ob dveletnici je Poglavnik poslal Duceju brzovjavo, v kateri se zahvaljuje Duceju kot velikemu zaščitniku ustaške revolucije in hrvatske državne neodvisnosti.

V moskovski »Pravdi« je bil 15. maja objavljen Stalinov sklep, da razpušča komunistično internacionalo kot vodilno središče komunističnega gibanja v posameznih državah. Vsi listi osnih držav kakor tudi dnevniki nevtralnih držav ugotovljajo, da je to nov sleparski manevar Moskve. Navidezni razpust kominterne naj bi preslepil protiboljševiško razpoloženost anglosaškega ljudstva.

Na Kitajskem se nadaljuje uspešna japonska ofenziva. Zlasti na severnem Kitajskem pojema odpor Čangkajškovih čet. Kljub zmagam pa je bila Japonska zadnje dni v žalosti: junaške smrti je padel veliki admiral Jamamoto, ki je vodil borbe, vozeč se v letalo. Pokojniku so bile izkazane najvišje časti. Pogreb, ki se ga je udeležilo 23 članov vlade, je bil na cesarjev ukaz izvršen na državne stroške. Nadalje je bil admiral Jamamoto po smrti odlikovan z najvišjim odlikovanjem. Za novega poveljnika japonske mornarice je postavljen admiral Minefui Koda, star 58 let.

V Sredozemlju se nadaljujejo napadi osnih sil na sovražna pristanišča v Afriki kakor tudi napadi na sovražne konvoje. Obenem se razvijajo srditi letalski boji. O tem nam govore naslednja vojna poročila:

22. maja: Naša torpedna letala in nočni bombniki so v bližini tuniške obale napadli sovražni konvoj: 5000-tonska petrolejska ladja in neki parnik, ki sta bila zadeta od torpedov, sta se potopila; neka tretja edinca, bržkone tudi petrolejska ladja, pa se je zadeta od bomb vnela. Nemška bojna letala so metala bombe na leta-

Ali bodo tvegali napad na Evropo?

Anglosaške sile bodo po zasedbi Severne Afrike najbrž tvegale napad na Evropo. Toda ta se je izpremenila v velkiansko trdnjavo. Kakšni so izgledi za napad na Evropo, nam pové naslednji članek, ki je bil pred nekaj dnevi objavljen v velikem italijanskem dnevniku »Il Popolo d'Italia«:

Z ustrahovalnimi letalskimi napadi in s propagando, ki naj širi preplah, skušajo Anglosasi doseči največji uspeh v demoralizaciji. Pri tem računajo na dobro znano čustvenost italijanskega naroda, ki je najjasnejši dokaz njegove tisočletne omike, ki pa je sovražnik tolmačijo kot priložno slabost. Prelivajoč kri in uničujoč hiše ter družinske življenje skušajo na eni strani oslabiliti duha bojevnikov, ko jih za njihovim hrbtom zadevajo v najdražjih čustvih. Z druge strani pa hočejo izzvati moralni zlom prebivalstva.

Civilno prebivalstvo, med njim žene, otroci in starci, je tako deležno časti, da se bije v prvi črti, in trdnost živcev prebivalstva postaja eden izmed osnovnih činiteljev borbe, da celo glavni pogoj za dosego zmage. V ta namen se poslužuje sovražnik ogromnih letalskih sredstev ter jih uporablja proti ciljem, ki niso v nikakršni zvezi z vojaškimi stvarmi. To sovražnik sam priznava s skrajnim cinizmom. Spriče teh premišljenih zahrbtnih napadov je čudoviti italijanski narod nagonsko razumel svojo nalogo: Treba je vzdržati, stisniti zobe in pesti ter omogočiti odgovornim voditeljem, da čim odličneje pripravijo oborožene sile za odločilne preizkušnje bodočnosti.

Kri in razvaline povečujejo sovraštvo in odločnost Italijanov za skrajno borbo ter pomnožujejo sile bojujočih in nebojujočih se, s čimer se bo dosegel namen, nasproten tistemu, ki si ga je postavil sovražnik. Pri tem je seveda treba skriti na najmanjšo mero žrtve, ki jih plemeniti italijanski narod doprinaša zaradi letalske ofenzive. V tem pogledu je jasen in mnogo obetajoč napredek, ki ga je zadnje čase dosegla obramba s tem, da zbrlja vedno večje število sovražnih bombnikov. Dogodki, ki se pripravljajo, pomenijo nedvomno neizogiben napad na evropsko trdnjavo in ojačenje letalske vojne.

Izkranje, ki ga bodo morali Anglosasi nujno poskusiti, bo zahtevalo mogočno letalsko silo, ki bo neogibno potrebna, da se nevtralizira protiletalska obramba. Slednja ima to prednost, da deluje proti nasprotniku, ki je prisiljen, da napada popolnoma odkrit. Sovražnik si mora olajšati izkranje z bombardiranjem italijanskih obrambnih naprav in oporišč. Zato je povsem

verjetno, da bo porabil priliko in izlil svojo slabo jezo nad prebivalstvo, ki živi v obližju področja, kjer se napadali nameravajo izkrcati.

Italijanski junaški in neutrudni bombniki ter napadalna letala s svoje strani ne bodo opustili prilike, ki jim jo bo nudilo izkrcanje, s katerim se bo sovražnik izpostavil obrambnemu letalskemu topništvu. Italijanski letalci se bodo z vsem razmahom svojega mladega pogumnega srca vrgli v borbo za oblast v zraku. Dve stvari sta predvsem važni, da se sovražnik, ki je navajen lahkih in nekrvavih izkrcanj v severni Afriki, vrže v morje: 1. obširno in neprestano letalsko izvidniško delovanje; v tem pogledu zbujajo popolno zaupanje molčeče in žilave posadke naše letalske opazovalne službe, ki je večja dolgega samotnega križarjenja, vedno tvegajoč najskrajnejše. 2. Bliskovita in enotna akcija vseh oboroženih sil. To je osnovno načelo v vsakem vojnem podvigu, posebnega pomena pa je pri načinu vojne, kakršna se sedaj pripravlja. Z živo silo množice, ki jo preveva uporna volja do zmage, in gorečim duhom sodelovanja se bo dala poraziti surova gmota sovražnikova.

Praznik italijanske pehote

Poslanica Prestolonaslednika-Princa Umberta

O priliki praznika pehote je italijanski prestolonaslednik Kr. Vis. princ Piemontski naslovil na vojake tole poslanico:

Rim, 24. maja 1943-XXI

Vojaki Italije! Na sveti dan smo o priliki spomina na več kot stoletna dejanja naše pehote v tem tretjem letu vojne močno zaposleni. Menjajoče se dogajanje borbe, ki po obsegu in trdnosti prekaša vsako mejo, ki bi si jo mogli predstavljati, je na slehernem prizorišču operacij še bolj poudarilo vašo vztrajnost in vašo hrabrost. Novo orožje in nova sredstva so se proučevala in uporabljala, da bi obvladali sovražnika; nad vsemi pa se je vselej odločilno uveljavila akcija pehotnega vojaka. Lahko ste ponosni na to, obenem pa morate biti prepričani, da vam ta čast nalaga, da še bolj kakor v preteklosti posvetite sleherni svojo duhovno, telesno in umsko silo boljši izpolnitvi svojih nalog, in to neumorno in brez negotovosti. To boste storili v imenu svojih tovarišev, ki so padli za veličino Domovine!

Maršal Italije, vrhovni poveljnik pehote
Umberto di Savoia.

lišča na Malti in povzročila obsežne požare; lovcv v spremstvu so sestrelili dve letali tipa »Sp'ffire«.

Sovražne letalske skupine so se pojavile nad krajji Messinske ožine, Sicilije, Sardinije in nad Pantellerijo; znatna škoda je bila povzročena na stanovanjskih hišah v Messina in v Reggio Calabria, kjer je bomba pogodila najdenišnico.

Sovražnik je izgubil 27 letal; 19 so jih sestrelili italijansko-nemški lovcv, 8 pa uničile protiletalske baterije, med njimi 2 nad Sardinijo, 3 nad Pantellerijo in 3 nad Messino.

Doslej ugotovljene žrtve zaradi letalskih napadov, ki jih omenja današnje poročilo, znašajo 100 mrtvih in 102 ranjena v Reggio Calabria in Villi S. Giovanni ter 4 mrtve in 10 ranjenih v Messina.

V akcijah proti sovražnemu konvoju, ki so ga napadle naše letalske skupine in o čemer poroča današnje poročilo, so se odlikovale posadke pod vodstvom oficirjev: kapitana Cerquenija Carla iz Triesta, poročnika Sermida Giancarla iz Milana in podporočnika Velle Nataleja iz Rima.

23. maja: Naše letalsko orožje je prizadelo nove udarce sovražni plovbi vzdolž alžirsko-tuniške

obale. Zadeta od torpeda se je potopila 8.000-tonska trgovska ladja in obenem je eksplodirala petrolejska ladja enake tonaže in se potem pogreznila. Razen tega sta bila v osrednjem Sredozemskem morju zadeta 7000-tonski parnik in en torpedni rušilec.

Sovražni napadi na središča Sicilije so povzročili omejeno število žrtev in škodo majhnega pomena. Nad otokom je bilo sestreljenih 26 letal in sicer 16 po italijansko-nemških lovcih, 10 pa po protiletalskem topništvu.

Izgube med civilnim prebivalstvom zaradi napadov, o katerih poroča današnje uradno poročilo, so naslednje: v pokrajini Agrigento 17 mrtvih in 43 ranjenih, v pokrajini Trapani pa 8 mrtvih in 30 ranjenih.

24. maja: Osnovno letalstvo je z dobrimi uspehi napadlo pristanišče Bizerta in Djidjelli.

Sovražne skupine so izvršile ponovne akcije bombardiranja na otokih Pantellerija in Lampudusa ter na mesto Messino, katerega mestno središče je utrpelo znatno škodo; v teku je ugotavljanje izgub prebivalstva.

Protiletalske baterije na obeh navedenih otokih

Napoleonov vohun

Vojaško vohunstvo so izvrševali že od nekdaj v vojni in v mirnem času šolani častniki kakor civilisti in ženske. V vseh dobach in pri vseh uarih tako.

Kot največji vojaški vohun je pa slovel ponocnik Napoleona I. Charles Louis Schulmeister, »grand espion«, kakor mu pravijo Francozi: »genij«, kakor trde o njem Nemci, ne glede na to, da so ga morali tolikokrat bridko občutiti.

Schulmeister je bil po rodu Alžacan, s'n protestantskega duhovnika. Bil je trgovec; leta 1798., ko mu je bilo 28 let, je prenesel neznan železničarsko trgovino s kmetov v Štrasburg. Ne zaradi tega, ker bi bil hotel povzdigniti svojo trgovino; v Štrasburgu je namreč laže in bolj uspešno tihotapil. Francijo je tiste čase obkroževala ali blokirala Anglija. Na mejah, zlasti ob Renu, je zatorej bogotno cvetelo na široč razpredeno tihotapstvo. Bilo pa je takrat Franciji koristno, zato so oblasti molče trpele, da so celó cariniki tihotapili. Schulmeister v knjžici, ki jo je napisal o sebi na zatonu svojega življenja, zanika, da bi se bil bogatil z vohunstvom: Takole piše v tretji osebi:

»Največ se je (Schulmeister) bogatil s tihotapstvom, ki ga je izvrševal z velikim pogumom in v ogromnem obsegu. V tem pogledu mu je nudila bližina reke Rena in nemške meje kaj ugodno priliko. Čeprav Schulmeister ni maral govoriti o tem, nas vendar prepričujejo mnogi očividci in ljudje, ki so mu stali blizu, da mu je bilo tihotapstvo prava ziata ruša.«

Toda Schulmeister je potreboval dosti denarja. Trgovina ni nesla, tihotapstvo pa tudi ni zadostovalo. Naposled je zašel v konkurz. Ker je kakor vsak tihotapec prenašal hkrati razne vesti čez mejo, mu vohunstvo ni bila baš neznan obrt. Obrnil se je tedaj naravnost na Napoleona, ki se je prav takrat — l. 1805. — mudil v Štrasburgu. Schulmeister je zaprosil za avdienco; peljal so ga pred cesarja, kateremu se je ponudil, da vstopi v njegovo službo kot špijon.

»Ali imate kakšna priporočila?«

»Nobenih, le samega sebe imam.«

»Tedad vas ne potrebujem!« Cesar je zamahnil z roko in se ravnodušno umaknil za zastor. Schulmeister je ostal v avdienci sobi in se jadrno preoblekel; ko se je cesar spet pojavil, je mislil, da stoji pred njim nov prosilec.

»Kdo ste? Kako si drznete stopiti neprijavljeno?«

Tako se je cesarju prikupil in le-ta ga je vzel v službo. Od tega časa je Schulmeister spremljal Napoleona kakor senca in časih »uspešno posegel v zgodovino.«

Na vojnem pohodu proti Avstriji in Rusiji je Napoleon poslal Schulmeistera čez mejo, da ponudi, — skrbno prikrivaje izdajstvo — svoje usluge avstrijskemu generalu Macku. Avstrijec je Schulmeistera sprejel in mu zaupal. Le-ta mu je napolnil glavo z vestmi o revoluciji v Parizu, o prodranju angleške vojske, o Napoleonovem umiku. Macku so vesti, kaj pa, na moč ugajale, verjel jim je docela in je izdal svoje odredbe na

podlagi »novega položaja«. Tako pa je zašel v položaj, ki ga je Napoleon potreboval. Posledica je bila popoln poraz generala Macka pri Ulmu.

Schulmeister je pobegnil in Avstrijci so zaman prežali nanj; vedno se jim je izmaknil. V bitki pri Wagramu ga je neki častnik prepoznal. Schulmeister je pobegnil v kmečko hišo. Medtem, ko so vojaki obkolili vso hišo in se bližali vratom, se je Schulmeister preoblekel, izpremenil brke, lasje in obličje in je s krožnikom in z žlico v roki stopil vojakom naproti.

»Ali ste videli, da se je skril v vašo hišo neki možki? Bil je špijon!«

»Ta? Kako pa je to? Saj leži na smrtni postelji!« je rekel Schulmeister z izpremenjenim glasom v avstrijskem narečju.

Vojaki se niso več zmenili zanj in vdrli so v hišo. Preden pa so izvedeli, da jih je Schulmeister potegnjal za nos, je vohun že popihal čez hrib in dol.

Tine Vrtačnik:

O beraču, mrliču in teletu

Prijatelj Martin mi je povedal tole resnično dogodivščino, ki se je pripetila pred desetletji v neki vasici med Svetim Joštom in Šmarno goro.

Sredi mrzle zime, ko je burja tulla okoli oglov tako strupeno, da si nihče ni upal ven, kdor ni imel res neodložljivega opravka, je šel berač Bavant po poti, držeči od Save skozi samotne gozde proti Močeradniku. Ob robu gozda je — o groza! — zagledal obešenjaka, čigar telo je bingljalo v burji. Pa berača Bavanta radovednost je bila večja od njegove groze. Poznal je devet fará naokoli vse ljudi in zato je bil resnično radoveden, kdo je nesrečnež, ki je na tako nedopusten način posegel v delokrog samega gospoda Boga. Pristopil je bliže, toda posneli obraz obešenjakov, je bil Bavantu povsem nepoznan. Že je hotel dalje, ko mu oko naenkrat obvisi na skoraj novih škornjih, ki jih je imel na sebi neznan obešenjak.

Berač Bavant je imel svoje pošvedrane čevlje ovite z žakljevino, a še skozi cunjce ga je zeblo, da je komaj čutil prste na nogah. Zato je Bavanta prešinila nelepa misel: »Sezul ga bom! Saj njemu škornji zdaj niso več potrebni! Za v jamo pa bi jih bilo resnično škoda!« Stopil je torej nazaj k obešenjaku in mu pričel vleči škornje z nog. A šmenta, ni šlo in ni šlo!

Prerezal je vrvice, na kateri je visel neznanec, da je kakor klada padlo truplo na zmaznjena tla. Nato se je znova lotil napornega posla. Pa vse zaman! Škornji nikakor niso hoteli z zmazjenih nog.

Upehan se je berač sesedel poleg nesrečnega cuca. Pohlep po škornjih pa je bil čedalje huji. Poredila se mu je nelepa misel: »Če ne bo šlo drugače, odsekam noge, bolelo nesrečneža! Tak na bo!« In že je izvlekel iz koša sekivo in se

Napoleon je imenoval Schulmeistera za policijskega ravnatelja na Dunaju, v Königsbergu in v mnogih drugih nemških mestih. Leta 1815., ko je zašla Napoleonova slava, so Schulmeistera aretirali v njegovem dvorcu v Parizu in ga zaprli.

Dokazal pa je, da kot policijski ravnatelj ni zlorabljal svoje oblasti, ni nikogar zatiral, marveč je celo storil marsikaj dobrega, zato so ga izpustili in je imel posihmal mir pred nasprotniki. Živel je na svojem posestvu Mainau na Alžaskem in v Štrasburgu. Rad se je podpisoval »pl. Mainau.«

Štrasburški župnik Hüter pripoveduje, da je Schulmeister vedno vodil s seboj na izprehod zornega psa, črnega pudla. Brez te grde živali ni napravil niti koraka. Čudno dvojico je poznal vsak otrok v okolici. Nekoč je nekdo nenadoma vstopil v Schulmeisterovo stanovanje; kakšno je pač bilo njegovo presenečenje, ko je opazil, da pudl ni pudl, marveč majhen, lep pišč. Schulmeister je preoblečel pišč v pudlov kožuh. Pod kožuhom je pes nosil važne listine. Tako je Schulmeister lahko tihotapil svilo, čipke in dragulje.

plašno ozri okoli sebe. Razen njega v bližini ni bilo žive duše. Le veter je tulil nesrečnemu obešenjaku svojo poslednjo, pogrebno pesem.

S tresočo se roko zavihlil Bavant sekuro in zamahne... Odsekani nogi je urno pobasal v koš in se napotil proti Močeradniku, kamor je prisopihal v mraku.

Bavant je bil pri Močeradnikovich star znanec. Prebivalci samotne kmetije so prišli le redko v stik z ostalim svetom, zato so bili Bavanta, ki je vedel povedati vedno kaj novic, vselej veseli. Pa tudi sicer jim je bil dobro došel. Saj je gospodinji povezal lonce. Za silo je znal zakrpati tudi čevlje. V zavesti, da je pošteno zaslužil kos kruha in prenočišče, se je Bavant počutil v hišah bolj domačega kakor drugi, navadni berači.

Pri Močeradnikovich se je po večerji vlegel kar na klop ob peči. Koš pa je skrbno spravljal v topel kot pod pečjo, meneč, da se bodo noge v škornjih čez noč že otajale.

V tistih časih so imeli pri Močeradnikovich še navado, da so novo povrglega telčka prvo noč kravi odvzeli ter ga imeli poveznjena pod pletenim košem v kotu izbe. To pa zaradi tega, da ga ne bi druga goved v hlevu pohodila in da se ne bi razkrehnil, če bi poskušal stati na šibkih nogah. Tako je novo prirasli telček ležal pod poveznjenim košem v kotu izbe tudi ono usodno noč, ko je berač Bavant z odsekanimi obešenjakovimi nogami prenočeval na klopi ob topli Močeradnikovi peči.

Vse v hiši je zaspalo. Tudi Bavanta je po naporu dneva objel spanec... Kar ga sredi noči prebudi čuden šum, cepetanje, potem kakor padec človeka, ki mu je nekdo izpodbil obe nogi. Bavantu so se od groze ježili redki lasje. Ker ga je pekla vest, je bil prepričan, da je mrtvi obeše-

Karel Webster:

Skrivnosten doživljaj

Gospa Helena Petrovna je bila najbolj svojevrstna osebnost, s katero sem se seznanil. Zena sila fine duševnosti! Je družila v sebi izborno pianistko s sijajno družabnico. Čeprav je sovražila konvencionalnost, je vendar znala kar najdovršneje predstavljati kultivirano damo. S svojim izrednim pripovedovalnim talentom je vselej pritegnila krog hvaležnih poslušalcev; zlasti pa se je odlikovala po svojih zgodbah o strahovih.

Pred nekaj desetletji sem potoval z njo iz Egipta v Indijo. Nikdar ne bom pozabil onih večerov, ko smo na krovu »Navarina« poslušali njene pripovedi. Med moškimi potniki je bilo posebno mnogo misionarjev, ki so naju često posečali. Tudi najbolj strog misijonar je moral kloniti čaru njenega pripovedovanja, če je po večerji krenila na krov in govorila o strahovih. Svoje poslušalce je znala vprav uročiti: igrala se je z njihovo duševnostjo kot z instrumentom, tako da jih je spreletela zona in so se j'm naježili lasje. Pogosto sem opazil, kako so se potem zamišljeni razhajali v parih, da ne bi bili sami.

Ako mi bo uspelo zgodbo, ki je ni objavila, tako podati, kakor jo je znala ona, vas bodo obšla ista čustva kakor so tedaj nas.

Dva mlada moža, imenujemo ju Karla in Henrika, sta se peljala po reki skozi enega izmed najbolj slikovitih predelov Francije. Nekega dne, ko se je mračilo, sta dospela do ljubekega mesteca, ki se je razprostiralo po samotni dolini. Ob mali reki so se tesno povezane vrstile gostilne, poslopja in nizke stanovanjske hiše, medtem ko so bile vile

premožnih krogov raztresene po položnih gričih mestne okolice. Oba prijatelja sta hotela prenočiti v eni izmed največjih gostiln, in gospod Karel je nameraval posetiti znanca, ki so stanovali na skrajnem koncu mesta. Ko se je cesta pred začetkom mesta nagnila, sta opazila slikovito staro poslopje, ki je bilo povsem prekrito s bršljanom in ovijalkami. Stalo je ob cesti in jasno razodevalo, da v njem ni stanovanec. Hiša in vse zemljišče sta bila tako zanemarjena, da je bilo videti, kakor bi ju že več let ne uporabljali. Naša prijatelja je čudovita lega posestva navdušila, in Henrik, ki je bil strasten zbiralec starinskega pohištva, je takoj zasulil, da utegnejo biti tod skriti zakladi. Ker je bilo, kakor smo že omenili, posestvo očitno nenaseljeno, se jima je porodila želja, da bi pripravila vratarja do tega, da jima, če je le mogoče, dovoli pogledati v notranjost gradinca. Zato sta krenila proti mali, z bujnimi ovijalkami skoro prerasi vratarski hišici, ki je bila sicer zanemarjena, a je vendar kazalo, da nekdo v njej stanuje. Na njuno trkanje je prišel odpirat star mož. Prosila sta ga, da bi si smela ogledati starinsko hišo, toda stavec je prijazno rekel, da to ni dovoljeno. Začela sta se z njim razgovarjati in kmalu sprevidela, da živi tu kot puščavnik ter je vesel zaradi priložnosti, da more z gospodom pokramljati. Ko je Henrik takoj povprašal po opremi vile, mu je silovalsi ključar povedal, da je zelo stara. Mnogo let se pohištva in drugih umetniških predmetov ni nihče dotaknil. Henrik si je silno želel videti to opremo in je možu namignil, da se mu bo dostojno oddolžil, če jima pusti, da si jo ogledata. Toda stavec je odvrnil:

»Ne, gospod, žal mi je, a to ni mogoče. Vesel bi bil sicer, če bi se mogli okoristiti z vašim

velikodušjem, saj sem, kakor vidite, revež in mi zato ne gre nič kaj dobro. Toda žal to ni mogoče.«

»Zakaj pa ne?« je vprašal Henrik. »Hiše očitno že cela leta ni nobeden uporabil; poleg tega leži na samem in naju ne morejo videti. Nihče ne bo za to izvedel. Zakaj nama ne bi privoščili veselja, da si ogledava prostora, ko bi pa imeli od tega sami dobiček?«

»O, gospod, ne upam se tvegati,« je zatrjeval stari mož. »Zaradi lastnika ali oskrbnika se ne bojim. Res je, da ta dva ne bi nikoli izvedela, kaj sem storil. Gre za nekaj vse hujskega kakor je to. Res, ne morem: vama dovoliti!«

Prijatelja sta zasulitila skrivnost; zdaj sta še bolj silila v starca, da bi jima izdal pravi razlog svojega oklevanja. Slednjic je po dolgem prigrvarjanju priznal, da je hiša na slabem glasu, in da so se v njej dogodile strašne reči. Najmanj dvajset let ni prestopil njenega praga nihče drugi kot oskrbnik, ki je moral sem in tja pregledati, če je vse v redu. Čeprav je bil Henrik še tako vnet ljubitelj starin, so ga vendar mnogo bolj zanimali metafizični problemi. Takoj je bil spoznal, da gre tu za pomemben primer in je nadalje vprašal:

»Rekli ste, da je hiša na slabem glasu? Mar s tem mislite, da v njej straši?«

»Žal da,« je odvrnil stavec. »Toda v tem primeru ne gre samo za govorico, marveč za strašno resnico.«

Zdaj sta bila mlada moža seveda še manj zadovoljna. Hotela sta slišati vso zgodbo.

Vratar jima je zelo nerad pripovedoval in se med tem večkrat pokrižal. Njegova zgodba je bila dokaj preprosta. Zadnji lastnik hiše je živel temno in blodno življenje. Bil je vdan divjim orgijam in razuzdanostim, prava pošast grozovi-

nec prišel terjat svoje noge. Klical je na pomoč vse svetnike in prosil obešenjaka, naj mu za božjo voljo prizanesi! A od gmote, ki je ležala sredi izbe, ni bilo nobenega človeškega glasu... Bavant je z izubljenimi očmi strmel v temo in čakal najhujšega. Zdaj, zdaj se je nerodno telo tam sredi izbe skušalo zopet dvigniti. (Teliček se je namreč postavil na prvi nogi, a ves še nemočen ni mogel vstati. Sunkoma se je zavalil proti Bavantu!) Berač je od groze zatuil in se zaletel proti vratom. Ko je srečno dotipal večni zapah, je planil v mrzlo noč...

Zdaniilo se je. Pri Močeradnikovih so se lotili vsakodnevnih, jutrnjih opravil. Gospodinja je zakurila za zajtrk. Gospodar pa je šel krmit živino. Krava, ki ji je bil sinoči vzel telička, je mukala kar naprej. Da jo potolaži, se je Močeradnik nameril proti hiši po njenega ljubljence. Ko je odprl dver v izbo, se mu je nuddl pregrozen prizor: pod klopio pri peči je ležal teliček, poleg njega pa prevrnjen beračev koš, iz katerega so moglele pri kolenih odgriznjene noge. Glave in ostalega trupla pa ni bilo nikjer... Strašno, strašno! je pritulil v eni sapi k ženi v vežo:

Tele v katerem mora biti sam nebodigatreba, je ponoči požrlo berača Bavanta, od katerega so ostale le še noge, kolikor jih je v škornjih...

Močeradnica se je od strahu sesedla; slednjič sta iztaknila nekje steklenico z žegnano vodo in se boječe splazila mimo pol odprtih vrat izbe iz hiše. Močeradnica je z blagoslovljeno vodo škropila skozi okno v izbo. Močeradnik pa je skozi drugo okno z žrdjo drezal v nesrečnega teleta, ki ga je slednjič le izrinil iz hiše. Tele je bilo prišlo ponoči že toliko k moči, da je opotekajoče se shodilo in izgubilo zadaj za hišo v gozd.

Ko sta si Močeradnikova opomogla od prvega strahu, sta sklenila da gre ona k sosedom, on pa na faro oznanit grozno nesrečo o tako strašnem nestanku berača Bavanta.

Močeradnik je srečno prešel gozdiček, v katerem se je izgubilo obsedeno tele in se oddahnil. V težke misli zatopljen je korakal dalje čez polje, kar zadene ob nesrečnega telička, ki se je od mraza in lakote onemogel stresal v zadnjih kréh.

Spomin na nesrečno tele je v ljudstvu ostal. Tam, kjer je — sirota nebogljena — poginilo, mu je v kupu kamenja, preraščenega s trnjem, ohranjen spomin še do današnjih dni.

STOPNICE

Ob eni uri ponoči je taval France v rožicah proti domu.

Imel je navado, da se je slekel že pod stopnicami, da ne bi v spalnici zbudil svoje žene: ne iz obzirnosti do nje, temveč zaradi tega, ker v takem stanju ni bil razpoložen za »pridigo«. Ta dan pa si je naložil vsepreveč sladkega tovara. Pod stopnicami je odložil ovratnico, ovratnik, suknjič in čevlje. Bos in na pol oblečen se je zibal po stopnicah.

Ko je prišel do vrha, je stal — pred vrati frančiškanske cerkve.

tosti, egoizma in čutnega poželenja. Vratar ni vedel o njem nobenih podrobnosti. Na ta ali oni način pa so baronove hudobije odkrili, tako da je grozila senzacionalna razprava pred sodiščem, čemur se je lahko izognil edino s samomorom. Nekoga večera se je povsem nepričakovano vrnil iz Pariza in naslednje jutro so ga našli v njegovem velikem naslanjaču s prerezanim vratom mrtvega.

Ta zgodba je marsikaj razkril; na dan so prišle odvratne zgodbe. Vratar o tem ni vedel podrobnosti. Vse se je primerilo že pred mnogimi leti in je bilo deloma tudi nerazumljivo. Začeli so se tožariti, bogati sorodniki so pognali vse premoženje in ta hiša je prešla v last oddaljenih sorodnikov. Šele po daljšem času je bilo vse sodno toliko razčiščeno, da je novi lastnik prišel na posestvo. V začetku hiše ni uporabljal. Preden se je graščak v njej naselil, je poslal na posestvo celo trumo vrtnarjev. Potem je prišel z ženo in služabništvom prebivati v ta kraj. Toda že po prvi noči so izjavili, da jih nobena stvar na svetu ne more pripraviti do tega, da bi se tu ostali. Takoj nato so odpovali nazaj v Pariz.

»Kaj se je z njimi zgodilo?« je Henrik hlastno vprašal. »Kaj so videli?«

»Ne vem, gospod,« je dejal stavec. »Pripovedujejo marsikaj, a jaz nisem nikoli izvedel, kaj je bilo pri tem resnično.«

»Zdaj je skušal hišni posestnik prostore oddati v najem. Dvakrat je res dobil najemnika, toda nobeden izmed njih ni ostal dalje časa kot eno noč. Drugič se je pripetila nesreča; neka dama, ki je pripadala družini, je od strahu znorela. Povedal so mi, da si tudi kasneje ni več opomogla in je kmalu umrla. Odtlej lastnik ni več poizku-

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Polpeti iz kuhanega govejega mesa. Skuhano goveje meso, ki si ga prihranila, zreži s skuhanimi makaroni na stroj, ali ga pa prav dobro zreži. Prideni, če imaš zelenjavo za zimo, če ne pa drobno zrezan peteršilj, čebulo, česen. Zraven daj eno jajce, dobro zmešaj, naredi male zrezke, polvaj jih v drobtincah in speci na masti.

Mešane prikuhe. Eno perišče špinacé, prav toliko rdeče redkvice z listi vred, kopriv ali ohrovt (zelenih vseh od ohrovt) osnažim, operem in skuham v slanem krovu. In sicer dam v krop najprvo redkvice in ohrovt. Ko to vre kakih 10 minut, dodam še špinacé in koprivice, ker za to dvoje zadostuje, da vre le kakih pet minut, redkvice in ohrovt pa potreujejo več, da se glavice in rebra zmečajo. Kuhano odcedim in sesekljam ali zmeljem na mesnem strojčku. Prežgane pripravim v kozici iz pol žlice masti in ene žlice dobro zrezane prekatjene slanine, pol žlice moke in pol žlice drobtin. V to denem pripravljeno zelenjavo, osolim, popopram in dušim vsaj še pol ure na zmerni vročini. Ako je pregosto, zalijem z juho ali mlekom.

Fritate z zelišči. Spomladanska zelišča — erman, meta, nekaj peres žavbeljna, melise, dila itd. drobno sesekljan (za vsako jajce pol žlice) in na presnem maslu precvrem, dam na krožnik, osolim in ko se nekoliko ohladi, primešam potrebno množino jajec (po dve na osebo), dobro raztepem in zmešam z zelenjavami. V omeletni ponvi spečem nato iz tega fritate in dam takoj na mizo k solati.

Drobtinovi emoki. Pet žlic drobtin dam v skledico, oblijem jih s slano mlačno vodo in mlačnim mlekom, da se prepoje. Nato primešam za oreh debelo kepico presnega masla, eno jajce, sol in pol žlice drobno sesekljanega drobnjaka in žlico moke. Dobro premešam in oblikujem za oreh debele kroglice, ki jih vkuham v prežgano juho.

O cepljenju zoper davico

Te dni smo v časnikih brali uradni poziv k obveznemu cepljenju otrok proti davici. Naši otroci skoraj izključno samo oni, ki niso bili cepljeni, niso dobili vseh predpisanih injekcij ali pa je minilo že dalje časa od cepljenja, so bili bolj dovzetni za to bolezen.

Da se prepreči nadaljnje obolevanje in umiranje za to težko boleznijo, sili zakonita uredba vse še ne cepljene otroke, stare nad 18 mesecev, k cepljenju. Otrokoma pa, ki so dobili pri lanskem cepljenju že dve injekciji, se bo letošnje leto imunizacija okrepila in podaljšala s tem, da dobe še eno, torej še tretjo injekcijo zaščitnega cepiva.

Starši naj se ne izmikajo pred zaščitnim cepljenjem zaradi morebitnih reakcij po injekcijah, saj

šal posestva oddati v najem. Štirikrat so se sicer oglasili prijatelji lastnikov, da bi to prenočili. Vsa izmed teh poizkusov pa se je nesrečno končal. Eden izmed gostov si je prerezal vrat kakor baron; drugega je zadela kap; ostalima dvema se je omračil um. Tako se je glas graščine čedalje bolj slabšal.

»Zdaj pa si zapomnite, kaj vam bom povedal,« je dejal Henrik; »povedal sem vam, da se zelo zanimam za starinsko pohištvo in zato bi vam dal zlatnik, če bi mi pokazali gradič. Toda mnogo bolj me zanimajo hiše, v katerih straši, in glede na to, kar ste mi pripovedovali, hočem in moram prebiti noč v hiši, ki je tako razvpita. Stokrat več vam dam, kakor sem vam obljubil, če na moj predlog pristanete.«

»Toda gospod,« je tožil stavec, »zagotavljam vam, da to ni mogoče. Vi bi gotovo izgubili življenje in tako bi postal jaz vaš morilec. Rad bi vam ustregel, a je vse zaman, ne silite več vame!«

Cim bolj se je stavec upiral, toliko bolj vsiljiv je postajal Henrik, ki je neprestano stopnjeval svoj ponudek, medtem ko je staremu možu zagotavljal, da je lahko glede svoje krivde brez skrbi, naj se zgodi, kar se hoče. Poleg tega se vendar lahko v svojo hišico zapre in s tem odvrne od sebe vso odgovornost. Odprta naj ostanejo samo vrata poslopja.

Vratar se je boril z mučno neodločnostjo. Vabljava nagrada je vsekakor vplivala nanj poleg velike ljubeznivosti obeh Francozov, ki jima ni hotel prež nosom zapreti, ker sta se za polzku tako zanimala. Vendar so bili njegovi plašni pomisleki jačji od njegove ljubezni do denarja. Celu uro sta si morala prizadevati, da je vratar med solzami in odporom privolil.

take posledice pri večini otrok sploh ne nastopajo ali pa samo v prav majhni meri. Redki primeri otekle okoli mesta injekcije, rdečica ali vročina nastopajo zlasti pri onih otrokih, ki so še posebej nagnjeni k okužbi z davico ter bi v primeru bolezni ta nastopila v nevarni težki obliki.

Malokateri očetje in matere, ki že iz navade ugovarjajo vsaki novi, čeprav še tako koristni javni znanstveni pridobitvi, ker o njenem bistvu navadno niso dosti poučeni, trdijo, da zaščitno cepljenje proti davici ni uspešno. Res so bili primeri davice ugotovljeni tudi pri cepljenih, vendar so bili pa ti primeri posamezni in tako redki ter bolezen po večini tako lahka, da ti izjemni primeri ne morejo prav nič zmanjševati vrednosti odrejenega zaščitnega cepljenja, ki se že doiga leta izvaja pri vseh civiliziranih narodih.

L. 1941 je bilo v Ljubljani cepljenih zoper davico 1890 otrok in je izmed cepljenih obolelo le 12 otrok ali samo 0,6 %.

L. 1940 je bilo cepljenih celo 8324 otrok. Izmed teh je do konca 1941 za davico obolelo samo 16 otrok ali 0,18 %.

Ali ni bilo cepljenih 1281 otrok in je dostaj izmed tega števila za davico obolelo samo 9 otrok ali 0,7 %.

Po teh zanesljivih statističnih podatkih mora biti tudi nestrokovnjaku jasno, da je zaščitno cepljenje proti davici učinkovito in uspešno.

Starši, bodite disciplinirani ter zavarujte zdravje in življenje svojih otrok, ki jih vse zanesljivo, o pravem času in redno pripeljite k cepljenju, kadar vam je to naročeno.

K cepljenju morajo starši pripeljati vse nad 18 mesecev stare, še ne cepljene otroke, ki bodo letos v presledku 14 dni dobili dve injekciji. Poleg teh otrok bodo pa cepljeni tudi vsi oni, ki so bili lani že dvakrat cepljeni, letos še s tretjo injekcijo. Starši otrok, ki bodo letos dobili tretjo injekcijo, naj s seboj prinesejo potrditelno o dvakratnem lanskem cepljenju, da bo na tem potrditelno zabeležena še tretja injekcija.

Drobni nasveti

Pri glavnem pospravljanju velja pravilo: Delaj premišljeno, temeljito, natančno, mirno in po gotovem redu, ki je vedno isti, a ne brani se novotarij, ako si jih preizkusila, da so dobre in lajšajo ter poenostavljajo delo v hiši!

Staro pohištvo, ki je že izgubilo polituro ali je umazano, obnovi takole: Najprej ga nahočno zbrisi s krpo, ki jo nalahno pomakaj v špirit, če ga imaš, da odstraniš vso nesnago. Potem stlači kosce flanelne v kepico, ki mora biti tako velika, da jo držiš izlahka v roki; povrhu ovij še platneno krpico. Sedaj omoči to kepico s tekočino iz šelaka in gorilnega špirta. Potem drgni s tako pomočeno kepico po pohištvo dolgo, dolgo na istem mestu. Omočiti je treba kepico večkrat s pripravljeno tekočino in jo tudi pogostokrat spremeniti, to je: iznova napraviti. Od časa do časa kapni na kepico tudi kapljico lanenega olja. Drgneš lahko po večji ploskvi, a se vračaj vedno nazaj, dokler ni vse svetlo zglajeno. Nikdar ne puščaj kepice na polituri, ker jo ožge, nego jo moraš vedno enakomerno premikati.

Izjavil je, da je pripravljen razkazati gradič in jima pokazati baronovo sobo, v kateri je strašilo, toda le pri dnevni svetlobi. Če pa že na vsak način hočeta v tej sobi prenočiti, jima bo dal ključ. Svetoval jima je, naj ga pokličeta, toda pri tem naj se zavedata, da ne bo zapustil svoje vratarke da mu ne preostane drugega, kakor da zaupa njuni duši Bogu.

Tedaj sta mu pogumno prigovarjala, ga prepeljala po rami in mu obljubila, da bodo naslednjega dne skupno popili steklenico dobrega vina; — tako se bo prepričal, ali so bile njegove zle slutnje utemeljene. Čeprav sta bila še tako zgovorna, jima ni uspelo, da bi ga pomirila in mu omajala prepričanje, da se bližata svojemu propadu. Nato jima je razkazal lepo grajsko poslopje in Henrik je bil navdušen spriču starinske oprave, ki je bila v svojevrstnem slogu. Tu ju je stavec opozoril na baronovo sliko, ki je visela v salonu, tam pa jima je pokazal njegovo delovno sobo, ki se je ozka in dolga raztezala v pritičju. V njej sta opazila prosluli naslanjač, v katerem je napravil samomor. Preden sta se poslovila od starega moža, sta mu silila mlada Francoza obljubljeno napitnico, ki jo je le nerad sprejel, čeprav jo je gotovo potreboval. Dejal je:

»Gospoda moja, to, kar mi dajeta je zame celo bogastvo. Vendar pa imam občutek, da se ga ne vil roke in zatrjeval, da se odreka vsaki odgovornosti. Rekel je, da je njuna usoda odločena, tako hišice ali ju celo spremil v hišo strahov. Mož je smem dotakniti, saj pomeni kupno ceno vajinega življenja, če že za božjo voljo ne kupne cene vajinih nesmrtnih duš. Gospod baron je bil slab človek; kdo ve, kaj se godi z njegovimi žrtvami?«

Tako sta zapustila vratarja. Medtem ko sta se

Le malo vemo doslej o potresih

Skoraj ne mine mesec, da ne bi v listih čitali novice o potresu. Energije ki nastopajo pri potresu, so sila velike. Prav za prav je presenetljivo, da sodobna znanost, ki lahko s svojimi instrumenti preiskuje daljne zvezde v vsevirju, ume kaj malo povedati o notranjosti nam najbližjega vsevirskega telesa, — namreč Zemlje, na kateri bivamo. Lahko pač doženemo pota, ki jih prevaže mnogo milijonov kilometrov oddaljene zvezde, poznamo dokaj dobro razmere na Soncu, Luni in na mnogih drugih zvezdah, toda nekaj kilometrov pod našimi nogami se že ustavi vse naše natančnejše znanje.

O tem, kakršna je notranjost našega planeta, vemo povedati bore malo določnega in zanesljivega, vzlic temu, da bi bilo poznavanje zemeljske notranjosti za nas daleko važnejše, nego da poznamo sestavo kdo ve koliko oddaljenega vsevirskega telesa. Bodimo pa pravični: preiskovanje globljih zemeljskih plasti je neizmerno težavno, ker ne moremo s svojimi instrumenti prodreti globoko v zemljo. Najgloblja luknja, ki je bila izvrtana, ne meri mnogo čez 2000 metrov, kar je jako malo, približno toliko, kakor če potisneš konico bučike v šolski globus.

Značilno je, da so znanstvenemu spoznavanju zemeljske notranjosti še najbolj koristni potresi, ki imajo v tem samo eno dobro stran, kakorkoli so sicer neizmerno zlo. Posebno važen je takojmenovan svetovni potres, o katerem je veda doznala že marsikaj novega. Zelo občutljivi potresomeri ne zabeležijo močnega potresa zgolj enkrat, marveč čez nekaj ur zopet, a tokrat že slabše in potem še tretjič in četrtič, vedno manj močno. Ko so primerjali opazovanje istega potresa na raznih postajah, se je doznalo, da drugi in naslednji znaki na aparatih niso novi potresni sunki, marveč da je prvi potresni sunek izzval nekako valovanje, ki je šlo pa vsej zemlji, tako da je isti potresni val večkrat zadal potresomere.

Na osnovi takih raziskovanj se dá dandanašnji že doznati globina, v kateri se je začelo potresno gibanje. To mesto se imenuje potresno ognjišče. Odtod se razcepijo valovi premočrtno navse strani. Ondi, kjer je zemeljska notranjost enakomerna, je njihova pot kratka. Tam, kjer nastopajo nenadne izpremembe v sestavi plasti, se potresni valovi zlomijo. Tako po merjenju teh valov sklepamo, da se zemeljska notranjost deli v tri pasove. Prvi pas je razločno sestavljena kamenita skorja, pod katero je razbeljena tekoča snov magna. To je približno 63 km globoko pod zemeljsko površino. Jedro zemlje, ki ima devet desetih njenega obsega, pa je v stanju, o katerem vemo bore malo. Sklepa se, da je to stanje nasproti naglim tresljajem prožno in čvrsto kakor jeklo, nasproti počasnim izpremembam pa elastično, kakor na primer postaneta led ali steklo pod močnim enakomernim pritiskom gibka.

nasmejana pogovarjala o bližnji pustolovščini, se vendar n'šta mogla povsem iznebiti mori podobnega vpliva njegove potrnosti in njegovega nepremagljivega strahu. Prispela sta do ljubkega mesteca in se nastanila v prijazni gostilni, da se po mili volji okrepi. Domenila sta se, da se bosta vrnila v hišo strahov ob pol enajstih zvečer. Zdaj je bilo komaj šest.

Kakor smo že omenili, je nameraval Karel posetiti nekaj znanec v soseski. Hišo je bil že pokazal svojemu prijatelju Henriku, ko sta se z grčiča vzpenjala proti mestu. Henrik ga ni utegnil spremljati, ker je moral napisati nekaj nujnih pisem in razen tega ljudi tudi ni poznal. Zato je sklenil, da ostane v gostilni. Karel se je kmalu spet vrnil in prav pristrčno povabil prijatelja v imenu svojih znancev na večerjo. Toda Henrik se ni dokončal pisanja. Tako se je opravičil svojemu prijatelju in ga prosil, naj gre sam; obljubil mu je, da bo prišel ponj na stanovanje njegovih prijateljev, ki je ležalo med gostilno in gradčjem. Karel se je tedaj vrnil k svojim znancom, medtem ko si je Henrik naročil večerjo in nadaljeval pisanje pisem.

Še ob pravem času je zaključil svoje delo in povečerjal. Nato se je odpravil proti hiši Karlovih prijateljev in oddal spotoma svoja pisma.

Manjkalo je pet minut do pol enajstih; med pisanjem so bile vse njegove misli osredotočene na pisma. Toda sedaj, ko je to delo opravil, se je bližnja pustolovščina pojavila pred njegovim duhovnim očesom v slepeči luči, tako da si je moral priznati, da je zdaj ponoči mnogo manj zabavna, kakor pa se je bila zdela sončnega popoldneva.

Na pol je celo želel, da bi se stvari iznebil in

Vzrok potresov je zmerom v vnanji skorji; tu se premikajo razne plasti, zaradi česar nastaja napetost, ki se mora izravnati, da nastopi ravnotežje. To izravnavanje zaznavamo kot potres. Na drugi strani pa lahko taki tresljaji povzročijo novo napetost, tako da vsak potres takorekoč zaplodi nov potres, ker se mora prej ali slej vzpostaviti ravnotežje. Redkeje povzročajo potrese vulkanični vzroki. Da pa so kraji v bližini ognjenikov pogostoma potresno torišča, je krivo to, da je zemlja na teh mestih zelo gubasta in razorana, zato je tu manj varno. Iz japonskega potresnega ognjišča je izšlo že 200 bolj ali manj močnih potresov, izmed katerih je poslednji še vsem v spominu. Mnogi deli osrednje Amerike so še bolj nesigurni.

Ponekod, zlasti na Salvadorju, je zemlja tako nemirna, da so dali tej pokrajini ime »gugalnica«, ker se tla vedno malce tresejo. Tudi vzhodno indijski otoki so izrazito potresno ozemlje. V vseh teh pokrajinah je zemeljska skorja v primeroma poznih dobah močno razpokala ali je bila silno stisnjena. Ker se ta stisnenost še vedno ni sprostila, ni čudno, če tu naštejejo vsako leto 30.000 manjših potresov, ki nikakor niso v zvezi z vulkanskimi izbruhi. Dočim je zemeljska skorja srednje Evrope razmeroma še mirna, je že v Italiji, Španiji in na Balkanskem polotoku mnogo slabše; tu so potresi dokaj pogost pojav. V srednji Evropi je na nekoliko nemirnem mestu Dunaj, kjer so rahli potresi precej pogosti. Domnevajo, da utegnejo biti na tem mestu razpoke v notranjosti zemeljske skorje. Na splošno pa smo lahko vsi zadovoljni z našim mestom na zemeljski skorji, če samo pomislimo, da so na primer na Havaju našli v enem same n mesecu že več ko 2000 potresov. Vsekakor pa je zanimivo, da je potres lahko tako močan, da se vsa zemlja strese; seveda so se ti tresljaji obču-

tili le ob zelo močnih potresih in so bili tem rahlejši, čim bolj v središču je bilo potresno ognjišče.

Kakor smo omenili že uvodoma, lahko s primernimi instrumenti opazujemo na veliko oddaljenost valove, ki prihajajo iz potresnega ognjišča; posebno obilno gradivo se je nabralo po potresnih opazovalnicah o takojmenovanih povratnih valovih. Danes se raziskovanja sučejo okoli vprašanja, s kakšno hitrostjo se širijo potresni valovi. Po gradivu iz leta 1914. so nekateri raziskovalci sklepali, da je drugi krogotok okoli zemlje počasnejši od prvega in vsak nadaljni potrebuje več časa kakor prejšnji. Skrbna merjenja so to domnevo potrdila.

Ker tedaj lahko doženemo hodišče in smer potresnih valov, nam ni težko slediti njihove poti. V tem pogledu bo gradivo, ki se nabira ob vsakem potresu, omogočilo čedalje bolj vneto in uspešno raziskovanje o potresu.

Čitatelja bo brez dvoma zanimalo, kolikšna je moč, ki trese zemljo. Računamo, da že srednje močan potres razvije toliko moči, kakor jo predstavlja 150 milijonov konjskih sil; za veliki kalifornijski potres leta 1906. so naračunali celo okrog 250 milijonov k.s.

Učinki te ogromne sile so raznoteri; včasih nastanejo do 100 km dolge razpoke, izpremeni se zemeljska raven za 10 metrov in še več, marsikje se zrušijo skale ali pa upadejo tla ob obrežju. Zgodilo se je, da so se zaradi potresov celó reke obrnila v drugo smer, izginili so vrelci ali so nastala jezera. Od vodoravne ali navpične smeri potresnih valov zavisi tudi razdejanje človeških silišč in tehničnih naprav. Žal da danes še nismo tako daleč, da bi lahko take katastrofe napovedovali že vnaprej, zakaj veda o potresih je kljub neprestanemu raziskovanju in kljub tolikim potresom še vedno — v plencah.

To moraš vedeti o žepnem robčku

Če opazujete, kako ljudje uporabljajo žepni robec, si lahko ustvarite sliko o njihovi dobri vzgoji. To je treba vedeti:

Žepni robec uporabljamo brez hrupa. Skrajno neotesano je, če kdo po uporabi ogleduje robec!

Ženske spravljajo žepni robec v torbico, v rokavnik ali pa v žep plašča ali obleke.

Moški nosijo žepni robec v žepu suknjiča ali plašča, nikakor pa ne v hlačnem žepu.

Najlepši so beli robci. Napravimo jih iz platna ali pa iz lanenega batista. Moški robci so lahko večji, ženski manjši.

Barvati in svileni robci niso posebno lepi. Svila je v ta namen sploh nerabna, ker ne vpilja mokrote.

Žepnega robca ne smemo nikoli položiti na mizo. Samo malomarne gospodinje pustijo, da leže

njihovi robci po stoli, posteljah in zofah.

V gledališču, pri koncertih ali predavanjih pazimo še posebno, da ne delamo hrupa s kihanjem in usekavanjem, da ne motimo drugih poslušalcev. Hudo prehlajen človek ne gre v družbo, če je dobro vzgojen.

Robci, ki jih nosijo gospodje v zunanjem nprsnem žepu, so lahko manjše oblike in se morajo v barvi ujemati z obleko. Čipkasti robčki ne spadajo k moški obleki.

Dobro vzgojena ženska nikoli ne spravlja robčka v izrez obleke. Tudi pri večerni (plésni) obleki je treba najti prostorček za žepni robček. V zadnjih letih je moda ustvarila za žepne robce ljubke pompadure, ki se ujemajo s plésno obleko.

Žepni robček mora biti zmerom snažen! To je pač glavno.

raja udobno prebil noč v svoji lični sobi. Toda te tesnobne misli je odpodil in si očital, da je bojazljiv in nespameten, ko hoče opustiti tako ugodno priložnost in razočarati Karla, ki se je bil kakor on sprič svojih flegmatične narave veselil tega večera. Dejal si je, da bi se odpovedal vsej dogodivščini le sprič velike nervoznosti. Toda misel na njegovega neustrašnega prijatelja, ga je spet vzpodbudila. Seveda ni pozabil usode štirih predhodnikov; zato ga je neprestano mučil dvom, ali niso morebiti tudi oni imeli tako čudne slutnje, ki jih je sam imel za svojo nervoznost.

Kmalu je dospel do označene hiše in našel Karla v senci male veže. Očitno ni maral izgubljati časa, ko je bil tako točen, saj se je gotovo že poslovil od svojih prijateljev. Henrik ga je iskreno pozdravil, medtem ko mu je Karel komaj odvrnil, ko sta stopala po stopnicah navzdol. Čeprav noč ni bila temna, je le s težavo razločil poteze svojega prijatelja. Pri tem ni prezrl njegovega spremenjenega vedenja. Karel se mu je zdel raztresen in je dajal na prijateljeva vprašanja le kratke, nejevoljne odgovore. Po nekaj brezuspešnih potkusih, da bi pripravil svojega tovariša do razgovora, je Henrik prepustil Karla njegovim mislim in samo tu pa tam kaj pripomnil, kar pa modrovalca ni prislilo do odgovora. Misli si je, da je slišal od svojih znancev kakršno koli neugodno vest, ali pa da je prišlo do kakšnega neljubega spora. Zato ni več spraševal po vzrokih njegove slabe volje; pričakoval je namreč, da mu bo prijatelj pozneje sam vse razložil. Tudi Henrik ni bil baš dobro razpoložen. Njegova nervoznost se je z vsako minuto stopnjevala, kakor da bi nekaj počasi, a neusmiljeno črpalo njegove moči; čutil je, kako mu upada pogum. Še nikoli

ni bil imel tako nenavadnega in zoprnega občutka.

Med tem sta se molče bližala hiši strahov. Ko sta prišla do vratarjevega stanovanja in potrkala na vrata, se je pojavil stari mož in ju spet sprejel s tarnanjem in rotenjem. Dejal je, da je bil razmišljeval o načrtu, toda kolikor bolj je mislil, toliko bolj si je želel, da bi pretečo nesrečo, če že ne odvrnil, pa vsaj ublažil s tem, da ne sili vanjo. Šel je celo tako daleč, da jima je hotel vrniti denar. Rekel je, da mu vest ne dopušča, da bi ga obdržal. Henrik pa mu ga je potisnil nazaj v roke s prijaznimi besedami, naj ga le ohrani zase; če se bodo naslednjega jutra zdravi in čili spet videli, mu bo še kako malenkost dodal.

Stari vratar se je odločno upiral, medtem ko je zagotavljal, da sta ga bila že tako preplačala. Ako bosta oba gospoda prišla živa in pametna nazaj, bo to zanj zadostno plačilo. V to pregovarjanje se je Karel le malo vmešal. Njegova slaba volja je bila očitno še vedno enaka, in Henrik bi bil rad izvedel, zakaj se je bil njegov prijatelj v nekaj urah tako izpremenil.

Odklenila sta hišna vrata in stopila v zapuščen sobane. Že prej sta si preskrbela svetilko, s katero sta lahko prišla do baronove sobe. Soba je bila svojevrstna, podobna biljardnici; ena stena je bila obrnjena proti vrtu, na katerega se je videlo skozi okna. Ta del je bil gotovo šele pozneje prizidan. Prostor je bil dolg, ozek, francoska okna so segala do tal, medtem ko so bile skoraj vse stene pokrite z velikanskimi zrcali. Seveda je to napravilo mogočen vtis; čelo se je, da se soba razteza v neskončnost in vse, kar je v njej bilo, se je večkratno bežno zrcalilo. Oprava

Ravnotežje in plavaška smrt

Pri kopanju utone vsako leto silno mnogo ljudi: med njimi tudi mladi krepki sportniki, izvrstni plavači, ki jim kaj takšnega človek ne bi nikoli prisodil. Nekam čudno se sliši, ko govore ljudje, da so utonili ali pa da jih je v vodi zadela srčna kap. V resnici umre večina ljudi na nečem povsem drugem: namreč na posledicah nenadnih motenj čuta ravnovesja.

Učenjaki so dolgo časa raziskovali, kje nedi sedež tega zagonetnega čuta, ki nam pravi: sedajle stojiš, sedajle si nagnjen nekoliko postrani, sedajle ležiš in podobno.

Šele natančno opazovanje gluhozemeljnih jih je napolnilo v pravo smer.

Pri gluhozemeljnih se namreč opaza, da popolnoma izgube ta čut, če zapro oči, dočim se normalnemu človeku kaj takega nikoli ne pripeti. Celo slepec se natanko zaveda svojega položaja. Zanimivo je tudi, da gluhozemelci na gugalnicah, na vrtljaku ali pa na vodnjaki po razburkanem morju skoraj nikoli ne postanejo vrtoglavji, dočim se pri normalnem človeku v teh primerih skoraj redno pojavljajo omotičnost.

Iz izkušnje vemo, da organ ravnovesnega čuta ni tako strogo navezan sam nase, kakor na primer vid na oko. Če izgubite oči, ne vidite ničesar več, dočim se čut za ravnovesje ohrani v neki majhni meri tudi še tedaj, če je organ, ki ga dojmuje, pohabljen ali če sploh manjka. V tem primeru pomaga nekoliko tip ter sploh čut za pritisk. Če se držite malo postrani, tedaj so nekatere mišice bolj napete kot druge. To zadostuje, da se človek zaveda svojega položaja. Če človek leži, ne bo dvomil o tem, četudi mu čut za ravnovesje popolnoma manjka, ker čuti vso svojo težo v hrbtu. Težko pa je v vodi, kjer je človek zaradi vzgona takorekoč brez teže. Ne čuti nobenega pritiska in če ima pokvarjen ravnovesni organ, se mora zanesti le še na svoj vid.

Natančnejša raziskovanja na ljudeh in živalih so pokazala,

da je sedež ravnovesnega organa v glavi in sicer v nekem delu notranjega ušesa, o katerem so do zadnjega domnevali, da pripada ušesu. V mislih imamo predvor sluha z ravnovesnimi kamenčki in labirint. Poglavitni so ravnovesni kamenčki, ki jih upravičeno tako imenujemo, ker niso nič drugega, kakor enostavni kamenčki, ki se trkljajo v nekakšni kožnatih vrečici, ki je od znotraj vsa prepredena z občutljivimi živčnimi stanicami.

Pred dobrimi 40 leti je naravoslovec Kreidlis napravil zanimiv poskus, ki je neizpodbitno dokazal, da je ta domneva povsem pravilna.

Poskuse je napravil na rakah.

Te živali se večkrat levé, pri čemer odvržejo cklepe iz trde roževinaste kože. Primeri pa so, da nekatere vrste rakov izgube pri tem iz ušes tudi ravnovesne kamenčke, kar ni nič čudnega, ker imajo omenjene vrstice popolnoma odprte. Kakor hitro pa se rakom oklep obnovi, si namesto izgubljenih kamenčkov vtaknejo v ušesa nekaj čisto enostavnih drobnih kamenčkov in vse

kaže, da jim ti prav dobro služijo. Kreidlis je s svojim poskusom rake ukanih na ta način: osamili jih je v bazenih, kjer ni bilo nobenih kamenčkov, a namesto teh je v vodo natrosil železnih opilkov. Ker ni bilo drugega na razpologo, so si morali raki hočeš-nočeš potakniti v ušesa opilke, ker sicer ne bi mogli plavati. Tedaj pa je Kreidlis vzel magnet in se z njim približal živalicam. Raki so se začeli premetavati po vodi kakor pijani in Kreidlis jih je lahko z magnetom spravil v takšno lego kakor je sam hotel. Izgledalo je, ko da bi bili raki vsi iz železa in jih magnet cele privlačil.

Pri višje razvitih živalih, na primer pri vretenčarjih, je organ za ravnovesje že mnogo popolnejši kakor na primer pri rakah in obsega še takozvani labirint v ušesih. Tega tvorijo trije cevasti obloki, ki zavzemajo tri poglavitne lege v prostoru. V oblokih je nešteto drobnih cevk, napolnjenih z neko tekočino, ki se pri premikanju telesa pretaka sem in tja, s čimer vpliva na živčevje in na ta način registrira, v kakšni legi je telo.

Pri vretenčarjih, med katere spada tudi človek,

so glavni organi ravnovesnega čuta labirint in pa že omenjeni kamenčki, ki jim pomaga še oko in različni refleksi na pritisk, ki smo jih tudi že omenili. Vsi ti dokaj zamotano ustrojeni organi skupaj pomagajo človeku obvladati telo. Primerjamo jih lahko z nekakšnim navznoter obrnjenim očesom, ki skrbno čuva nad vsemi gibi in legami našega telesa v prostoru.

Nekateri naravoslovci so dognali, da je labirint posebno visoko razvit pri nekaterih živalih in s tem si tudi razlagajo izredno visoko razvit čut za orientacijo, ki se opaza pri nekaterih vrstah ptic. Kako bi si sicer mogli razlagati čudovite sposobnosti poštnih golobov, ki jih v kletkah po železnici prepeljejo na stotine kilometrov daleč od rodnega gnezda, odkoder se pa ptice same povrnejo. Naravoslovci, ki so se s tem podrobneje pečali, si te sposobnosti predstavljajo tako, da se ptice vsa pot, vse različne smeri in položaji, ki jih je med potjo zavzemala, vtisnejo v spomin kakor slika kakke dolge poti, ki smo jo vsekakor natanko opazovali. Za takšno razlago je seveda treba predpostavljati izredno občutljiv ravnovesni organ in

o golobu lahko sodimo, da ima med vsemi živalimi bitji najpopolnejšega.

Človeški labirint je več ali manj degeneriran in izpostavljen tudi vsakovrstnim motnjam. Te motnje se najpogostejše javljajo pri obolenju notranjega ušesa, a povzročajo jih tudi različna druga draženja kakor na primer električni tok, prenapogo vrtenje, sprememba zračnega pritiska, a predvsem hitro izmenjevanje temperature, ki ima včasih usodepolne posledice. Učenjaki so prišli na to, da labirint povzroča vse tiste motnje, ki jih s skupnim izrazom imenujemo omotičnost, ki ni nič drugega kakor izguba čuta za orientacijo. To se najčeseje primeri pri plesu, skakanju in

plavanju ter predvsem pri onih ljudeh, ki imajo ušesni bobnič ranjen ali pa so ga pri kakšni boleznii ali drugi nezgodi sploh izgubili. Posebno pri plavanju vdre v tem primeru kaj rada voda v notranje uho in s tem moti labirint, ki zapelje človeka k napačnim gibom rok in s tem spravi celo telo v napačno lego. Temu se navadno pridruži še tako zvana reakcija padanja, ki človeka končno pogubi. Človek se začne vrteti v vodi kakor pijanec, ki ne čuti pod nogami trdnih tal in se motovili toliko časa z glavo navzdol, dokler ne pride čisto na dno, odkoder ni več poti nazaj.

Ta pojav imenujemo plavaška smrt,

ki jo ljudje navadno zamenjajo s srčno kapjo. Prvi jo je spoznal in opisal naravoslovec Güttich. On pravi, da se morajo ljudje, ki imajo kakorkoli poškodovana notranja ušesa, skrbno izogibati skakanja na glavo in potapljanja v vodo, kajti pri tem edino še zanesljivo sredstvo — človeško oko — ne more pomagati pri orientaciji. Navadno plavanje, pri katerem je glava z ravnovesnimi organi vred nad vodno gladino, samo po sebi ni nevarno. Pri tem se človek lahko orientira z očmi, ker imajo vedno pred seboj tisto mejo, ki loči vodo in zrak. In četudi bi se v tem primeru pojavile motnje ravnovesnega organa, bo še vedno lahko razsodil, kaj leži zgoraj in kaj spodaj. Vsekakor je treba priporočiti tistim ljudem, ki so kakorkoli nagnjeni k omotičnosti, naj si pri kopanju zamaše ušesa z vato, katero so prej namočili v olju.

Domneve zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

5. NAVADNI GABEZ

črni koren ali pljuše ima do 3 dm dolgo, 1 do 1½ cm debelo, vejasto korenino, ki je nazunaj skoraj črna, v notranjščini pa belkasta. Sveža je nekoliko mesnata, suha pa postane trda kakor rog. Vejnata, do 90 cm visoka stebila so kakor vsa rastlina srhko kociasta. Pritalni in spodnji stebelni listi so veliki, jajčasto suličasti in pečljati. Višji stebelni listi so manjši in primeroma ožji ter se vlečejo po stebli, ki je vsled tega robato.

Vrhovi stebel in konci vej so polzasto ukrijeni in porasli na vnanji strani na gosto s cveti. Cvetnih odeva je dvoje: peterozoba, zelena čaša in vijoličast, cevasto zvonast venec, ki je nacepljen v pet zavihan' h krpic. Znotraj ima venec še pet šiljastih, belih luskinic, ki zapirajo vhod v cvetno dno, med njimi pa je pet prašnikov z velikimi prašnicami in krajšimi nitmi. Iz venca molu pesticev vrat, ki se končuje z majhno glavico (brazdo). Plodnica je križasto zarezana.

Zdravilen je sluz, ki ga daje prekuhana korenina. Rabijo ga za ustavljanje krvi. S'cer pa iz korenine izdelujejo zdravila za živino.

Korenina je zdravilna samo v zgodnji pomladi ali pozni jeseni. Sušimo jo navadno na pečeh.

ODOBOJ

Gospa: »Micka, zdaj ne vem, ali ste vi nori, ali jaz!«

Kuharica: »Misl'im, da še niste tako nori, da bi noro kuharico sprejeli v službo.«

je bila sestavljena iz kosov različnega sloga. V vsakem kotu je stal opremljen oklepnik, ki se je pomnoženo odražal v zrcalih. Sredi sobe je stala velika, rezljana pisalna miza, pred njo pa baronov naslanjač.

Naša prijateljica sta se bila dogovorila z vratarjem, naj postavi na mizo močno svetilko. Ta je stala na svojem mestu in dobro gorela. Tako razsežen prostor bi sicer potreboval dvajset plamenov, da bi bilo videti v najbolj skrite koticke, ki so bili sedaj v senci. Bilo je nekaj svojevrstnega videti, kako so visoka zrcala odbijala z vseh strani sobe svetlobo luči. Zrak v sobi je bil slab in zatohel, kakor v vsakem prostoru, ki je bil dolgo nenaseljen in zaprt. Henrik se je res ob občutku neugodja zahotelo prijetnih in enostavnih spalnih devetnajstega stoletja.

Očitno je tudi slabel; imel je občutek kakršnega utegne imeti živa muha, ki ji pajek počasi, a zanesljivo izsesava kri, dokler ne preostane od nje le prazno ogrodje. Toda vsega tega si ni hotel priznati. Skušal je obvladati svojo slabost s tem, da se je začel s svojim prijateljem malo zabavati in se šaliti zaradi njegove potrtosti in čemerčnosti. Karel, pa je dajal le kratke in neprijazne odgovore. Ko ga je Henrik zdaj pri soju svetilke opazoval, sta napravila nanj njegov čudni videz in njegovo svojevrstno vedenje še groznejši vtis. Zdelo se mu je, da se Karel tega vtisa do neke mere zaveda, ker si je prizadeval, da bi se umaknil iz območja svetlobe, ko se je zleknil na zofo in na njej nepremično ždel. Na živahne opazke svojega prijatelja je kakor doslej le kratko odgovarjal. Čez nekaj časa pa se je njegovo vedenje iznenada povsem spremenilo. Brez besede je planil z zofo in začel korakati po sobi

kakor divja zver po kletki. Henrik se je zdelo, da je primera z zverjo kar umestna, če ga njegova domišljija ne vara. S to misljo pa ga ni navdalo le prijateljstvo tavanje, marveč se mu je spoečela bolj zaradi divjega in spačenega izraza v obrazu sicer tako miroljubnega Karla. Henrik se je grajal zaradi teh nesmiselnih občutkov. Bili so mu neumiljivi in skušal se j'h otresti. Toda slednjic je zaradi Karlovega neprestanega pohajkovanja po sobi postal tako nervozen, da ga je prosil, naj miruje. Henrik pa je moral to prošnjo večkrat ponoviti, da ga je njegov prijatelj slišal. S čudno nestrpnostjo se je potem Karel spet vrnil na zofo, na kateri pa ni mirno obsedel, marveč se je neprestano presedel. Henrik je postal žal čedalje bolj razburjen, zbal se je, da je njegov prijatelj zbolel, saj preobrata v njegovem vedenju ni mogel več prisojati utvari svojih oči. Globoko je obžaloval, da je vztrajal pri tej pustolovščini. Kakor smo omenili, se je predvsem zanašal na hladnokrvnost svojega prijatelja, v kateri je zrl jamstvo za uspešno izvedbo načrta. Kakor pa je vse kazalo, se je motil.

Polnoč, ko bi se moral baron prikazati, se je vedno bolj bližala. Naš prijatelj je sklenil, da bo takoj po preteku te ure duhov odšel s svojim tovarišem čimpreje v hotel, da spravi Karla v postelj. Če se njegovo zdravje naslednji dan ne bo temeljito izboljšalo, bo takoj postal za zdravnik. Med tem se je Karlovo razburjenje stopnjevalo do skrajnosti; spet je planil s svojega sedeža, spet je začel begati po sobi. Zdalj sploh ni več slišal, kar mu je prijatelj dejal, marveč se je zdelo, da vso silo zapravlja za to grozno korakanje. Henrik se je zadelo, da se prijateljeve poteze silovito spreminjajo, in čudne misli so mu

začete rojiti po glavi. Spomnil se je, da je nekoč pri spiritističnih sejah opazil, kako se je bil obraz medija ravno tako spremenil, kadar ga je zasedel »duh«. Njegova nervoznost in njegovo razburjenje sta postajala vedno neznosnejša. Čeprav tuje in uporno vedenje njegovega prijatelja ni baš prispevalo k razgovoru, je imel vendar občutek, da skuša omiliti napetost s prijaznim prigovarjanjem. Ko je hotel Karla nagovoriti, je ta namesto na zofo sedel v baronov naslanjač pred pisalno mizo in umolknil, medtem ko se je odtegnil svetlobi.

»Vstani, vstani!« je vzkliknil Henrik. »Mar ne veš, da je to isti stol, v katerem je baron vedno sedel?« Potem je pogledal na svojo uro: »Samo še nekaj minut manjka do dvanajstih — torej najslabši čas!«

Karel pa se ni zmenil za te besede in se ni ganil. Henrik se od raburjenja ni mogel obvladati; pohitel je k svojemu prijatelju, ga zgrabil za rame in glasno zakričal:

»Zbudi se, zbudi se! Za božjo voljo, kaj je s teboj?«

Medtem ko je to govoril, je bilo v nekem zvoniku polnoč. Nenaden jek, podoben pritajenemu škrtanju, je zvalil Henrikov pogled na nasprotno steno, ki je bila pokrita z velikim zrcalom. V njem je videl sebe in Karla, oba v soju svetilke na pisalni mizi. Videl je svoj lastni spačeni obraz in pod seboj Karlovega, ki si ga je prijatelj zastiral z roko. Toda ko je gledal sliko v zrcalu, je prijatelj dvignil glavo in — o, groza! — poteze, ki so strmele vanj, sploh niso bile prijateljeve — bil je baronov obraz, natanko tisti, ki ga je bil videl na sliki. Ta grozna oseba si je pravkar nameravala z britvijo prerezati vrat. Z groznim

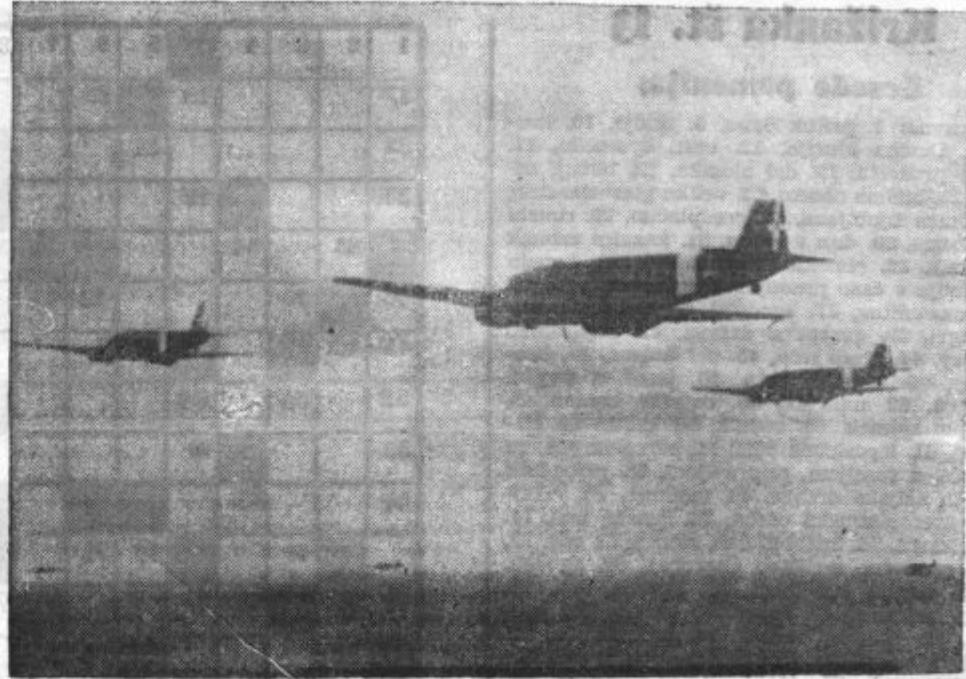
PO SVETU

× **Izgubljeno in najdeno premoženje.** Iz Milana poročajo: Te dni je vstopil 60-letni Konstantin Pascucci s svojim vnukom v tobačno trafiko Fagiri. Čez nekaj časa sta se oba vrnila in vprašala, če sta morebiti pustila v trafiki rumeno kuverto. Lastnik trafike jima je odvrnil, da je ni videl. Pascucci je s svojim vnukom odšel ter se vrnil z organi kvesture, ki so izvedli v vseh prostorih trafike temeljito preiskavo, ki pa je bila brezuspešna. K sreči pa je bila dragocena kuverta vendarle najdena in sicer v bližini pošne palače, kjer sta jo izgubila. V kuverti je bilo namreč za 84.000 lir gotovine in dragocenosti.

× **Zanimiv nebesni pojav.** V Kodanju je te dni na tisoče meščanov opazovalo zanimiv pojav v zraku nad zalivom, ki leži v smeri proti švedski. Nad obzorjem se je prikazala podoba skale z majhnim zalivom. Skala je bila na oko podobna Gibraltarju. Pojav je bil tako jase, da so gledalci razločili grmičevje, da, celo posamezne bilke, pa tudi visoka poslopja. Fata morgana je trajala od 21.30 do 23.30 ter je potem izginila v jasni noči. Strokovnjaki menijo, da je bil nebesni pojav posledica vročinskega vala.

× **Ribolov s pomočjo elektrike.** Nemški ribiči že zelo uporabljajo elektriko pri ribolovu. Ta način je zelo gospodarski, saj se pri tem ribe lahko zaščitijo. Spretni ribič, ki se poslužuje električne struje, lahko namreč opravi svoje delo tako, da se mladi ribji zarod popolnoma zavaruje in ohrani. Uporaba elektrike se pa lahko uravnava tudi tako, da se ribe samo začasno omamljajo ali pa da takoj pomrô. Zanimivo je, da se pri njeni uporabi lahko sproti razvrščajo ribe po vrsti, velikosti in teži.

× **Knjižnice v starih časih.** Tiskarništvo je sicer pridobitev novejšega časa, vendar so pa poznali ljudje že v starih časih različne načine tiskanja. Šlo je večinoma za tiskanje odnosno od-tiskovanje na vosek ali ilovico. Pri tako primitivni tiskarski stroki seveda še ni bilo mogoče govoriti o pravem knjigarništvu. Razpečevali so v glavnem samo z roko pisane koplje posebno važnih del. Prepise je preskrbel bodisi avtor sam ali pa so opravili to delo pismeni sužnji. Pozneje so pritegnili k prepisovanju tudi šolsko mladino. Mnogi prepisi iz začetka našega štetja kažejo veliko spretnost, čeprav so v njih napake pogoste. V starih časih so bili redki primeri, da je doživela knjiga več izdaj. V prodajo je prišla seveda šele, ko je bilo pripravljenih že več prepisov. Cene z roko pisanih knjig so bile navadno desetkrat višje od sedanjih. Redke knjigarne so bile zbiralnice za ves učen svet starega veka. Knjige, odnosno posredni listi so bili zviti in spravljani v tulce, ki so imeli na dolgih pergamentnih trakovih avtorjeva imena in druge naslove. V starih časih so poznali tudi že neke vrste knjižnice. Znana je bila zlasti

Italijanski letalski konvoj v letu nad Sredozemskim morjem

velika knjižnica v Aleksandriji. Tudi stari Rim je imel svoje knjižnice, ki so bile dostopne tudi občinstvu. Asinius Pollio je uredil veliko čitalnico v malo obiskanem rimskem svetišču, cesar Augustus je pa ustanovil dve knjižnici. Nekatere zasebne knjižnice v starem veku so obsegale 30.000 do 62.000 zvezkov.

× **Dež v mestih in na deželi.** Vedno iznova se lahko prepričamo, da dežuje v velikih, na industriji bogatih mestih pogosteje kakor zunaj na deželi, kjer je prahu v zraku zelo malo. Če je v zraku mnogo prahu ali saj, obenem pa mnogo vodnih hlapov, se nabere okrog vsakega delca prahu ali saj vodni hlapi in tako nastanejo deževne kaplje. Posledica tega je, da začne deževati. V velikih mestih pa vpliva na vreme tudi veter, ki navadno spremlja dež. Če piha recimo veter od zapada proti visokim hrišam zapadnih mestnih okrajev, se odbija od njih in mora se dvigati. Dvigajoči se veter pa žene dež proti vzhodnim mestnim okrajem in tedaj posebno močno dežuje v središču mesta in v vzhodnem delu, dočim je dežja v zapadnih mestnih okrajih razmeroma malo.

× **Poletni čas od leta 1916.** Doslej ni bilo točno znano, kdo je prišel prvi na misel, da bi dobili čez poletje poseben čas. Prvič so imeli poletni čas leta 1916. v Franciji. Toda že pred dobrimi 150 leti je opozarjal holandski učenjak Hubrecht na prednosti poletnega časa, ker se da bolj izkoristiti dnevna svetloba. Na to misel je prišel, ko je čital članek Benjaminu Franklinu, objavljen leta 1784 v »Journal de Paris« in priporočal je svojim sodobnikom, naj se nemudoma uvede poletni čas. Preden se je to zgodilo, je minilo 132 let.

× **Do tri ne znajo šteti.** Prebivalci Murrayskih otokov v morski ožini Torres poznajo samo številki 1 in 2. Za številko 3 rabiyo 2 in 1, za 4 pa 2 in 2, ne da bi seveda znali seštevati. Seveda je pa tudi njim potrebna poštevanika. Pomagajo si z deli telesa in tako pridejo do 33. Najprej se dotaknejo prstov, z mezincom leve roke začno, potem pa gre preko zapetja, komolca in rame leve polovice telesa, ki ji sledi še desna in tako pridejo do števila 17. Če jim tudi še to ne zado-stuje, pokličejo na pomoč zobe, gležnje, kolena in boke levo in desno, tako pridejo srečno do števila 33. Če rabiyo še večje število, si morajo pa že pomagati s svežnjem palčic. Štetje s pomočjo dotikanja raznih delov telesa, je med primitivnimi narodi zelo razširjeno. Iz tega pa ne smemo sklepati, da bi primitiven človek ne znal šteti. Štetje in celo računati zna, samo na svoj način. Njegov odnos do števila ni abstrakten kakor pri kulturnem človeku, temveč povsem konkreten in ta odnos nadomesti pogosto s čudovitim spominom pomanjkanje logičnega mišljenja.

ZLOBNO

»Veš prijatelj, vsa moja družina vozi kolo, žena, obe hčeri in sin, zato si moram tudi jaz nabaviti kolo, da bo potem pet koles pri hiši.«

»Ni potrebno, saj si v družini že ti — peto kolo.«

STRAZA

Gospa reče kuharici: »Micka, kaj pa je to? V kuhinji stoji vojak, na mizl pa je klobasa, kruh in vino.«

Kuharica: »Oprostite, gospa, vojak straži je-dila.«

krikom je Henrik obrnil pogled od zrcala in se ozrl v prijatelja. Pred njim pa je bil brez dvoma baronov obraz, ki je gledal vanj s satanskim porogom in zmagoslavnim sovraštvom. Tedaj je čutil, kako je obrizgala njegovo roko kri, nekaj v njegovih možganih je odnehalo, tako da se je nezavestno zgrudil na tla.

Slednjic se je spet zavedel; nekdo ga je z drhtečo roko tresel za rame in obenem s plahim glasom spraševal: »Kje je vaš prijatelj?«

Nekaj trenutkov ni mogel Henrik spraviti iz sebe nobene besede. Ko pa mu je slednjic le uspelo, da se je zbral in znašel, je ugotovil, da leži v baronovi delovni sobi na tleh prav blizu pisalne mize in je opazil starega ključarja, ki se je prestrašen in razburjen sklanjal nad njim.

»Kje je vaš prijatelj?« ga je ta ponovno vprašal. — »Kje je drugi gospod?«

Henrik se je iznenada spomnil strahotnega dogodka minule noči; sedel je in se razgledoval. Karta res ni bilo videti nikjer in tudi o polnočnem strahu ni bilo nobenega sledu, nobenih znakov ni bilo opaziti o samomoru in o baronovem dunu. Staremu možu ni mogel takoj odgovoriti. Šele ko se je bil nekoliko zbral, je povedal vratarju vso zgodbo. Starec je skoraj nor od obupa vil roke in začel na glas tarnati. Čedalje bolj je zagotavljal, da je vedel, kaj se bo zgodilo, in da je vzrok vse nesreče pritirana, ključna pustolovščina. Pri tem je samega sebe hudo obsojal in se imel vsaj za sokrivca.

»Grozno je, da je vaš prijatelj tako izginil!« je v kliknil.

»Da,« je dejal Henrik, »povsod ga morava iskati. — Morebiti se mu je onvačil um ali pa je zbežal in se nekje skrila. Morda pa se je tudi

kakor jaz nezavestno zgrudil... Poiskala ga bova!«

»Kaj ste si že opomogli? Ali niste ranjeni?« ga je vprašal starec.

»Ne,« je odvrnil Henrik, »ne verjamem. Le zelo sem oslabil in se nekoliko tresem.«

»Poglejte vendar svojo roko,« je dejal starec, »saj je omadeževana od krvi!«

Henrik je res osupel opazil madeže; ali je bila to prijateljeva ali baronova kri?

Ni si znal razlagati; ali mu je kri obrizgala roko, medtem ko je Karel napravil samomor? Madeži so bili grozna pričča za resničnost vsega strahu.

»Prinesite mi vode!« je zaklical vratarju. »Prinesite mi takoj vode, sicer si roko odrežem! Stari mož je stekel k vodnjaku in usodni madeži krvi so bili takoj odstranjeni. Ni jih bilo več opaziti, čeprav se je Henrik zdelo, da jih ne bo nikdar mogoče izmisti z njegove roke. Ker je til zelo slaboten, sta polagoma prehodila vse sobe in iskala kakršno koli sled za Karlo. Toda vse je bilo zaman. Na prašnem podu sta opazila lastne stopinje in stopinje, ki so ostale od zadnjega obiska obeh Francozov. Drugega nista mogla odkriti, četudi sta vse pregledala.

»Sam zlodej ga je moral odnesti,« je vzdihoval starec.

Tudi okolico hiše in park sta preiskala, toda Henrik je očitno pešal. Sklenil je, da se vrne v gostilno in tamkaj povpraša po Karlu. Preden je odšel, je starca potolažil:

»Ne žalostite se, saj niste nič slabega storili! Nasprotno, storili ste, kar je bilo v vaši moči, da bi naju odvrnili od tega potkusa. Sama sva kriva, če nisva ubogala vašega svarila. Toda ne

vem, kam je izginil moj prijatelj. Sploh si dogodka te noči ne morem razlagati; vendar ne verjamem, da bi mi prijatelja odvedli zli duhovi, kakor to vi, dragi mož, menite. Če je videl to, kar sem jaz videl, — — toda kako je neki utegnil videti, če je bil pa sam strah? Tega enostavno ne razumem. Mogoče se je tako prestrašil, da je zbežal. Upam, da ga bom že našel. Vsekakor pa ne pozabite, kar sem vam rekel. Ni vzroka, da bi si kar koli očitali, in tudi sam vam ne bom nikdar ničesar očital. Dogodivščine zadnje noči bova ohranila zase, če ne bom prisiljen, da zaradi koristi svojega prijatelja pozneje spregovorim. Zdaj se vrnem v mesto; ako bom kaj izvedel, pridem nazaj, da vam povem.«

Stisnil je staremu možu roko in ga nekoliko potolaženega zapustil. Medtem ko je počasi krenil proti mestu, je napeto premišljeval. Še vedno ni bil sposoben, da bi vse pametno in logično preudaril. Vsa nočna pustolovščina se je posmehovala njegovemu razumu. Ni se mogel prav odločiti, kaj naj stori, odnosno, ali naj nestanek svojega prijatelja javi policiji. Medtem je prispel do svoje gostilne in neopazno smuknil v svojo sobo. Takoj je stopil v Karlovo stanovanje; toda njega ni bilo in njegova postelja je bila povsem nedotaknjena. Potem se je vrnil Henrik v lastno sobo, se zleknil na zofo in čutil, da ničesar tako ne potrebuje kakor miru in še enkrat miru. Če naj bo temu položaju kos, tedaj potrebuje krepilnega spanja. Natanko je vedel, da bi se moralo nekaj zgoditi in sicer takoj; a ta trenutek sam ni bil sposoben za nobeno delo. Vedel tudi ni, kaj naj bi storil. Strah mu je vzel spanec. Tako je nekaj časa ležal in se prešenečen spraševal, kako se bo vsa zgodba končala. Ko se mu je pa

Križanka št. 13

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. pritok Save, 5. ljudje, 10. kratka za Devica Marija, 12. vest, sporočilo, 17. kultura, prosveta, 19. del ulomka, 22. bližnji sorodnik, 23. biti na obisku, 25. veliko glasbeno delo, 26. prednica Ljubljane, 28. predplačilo, 29. rimski bog ljubezni, 30. dan v tednu, 31. kazalni zaimsek (množina), 32. rimska številka 999, 33. hunski vojskovodja v času preseljevanja narodov, 35. del maše; naslonitev, 37. zgoditki, uspehi pri nogometni igri, 39. evropska država, 42. šop slame (dvojina), 44. sredji leče, 45. del kolesa, 47. žensko ime, 49. začetek avta, 50. jamči s svojim življenjem, 52. umirjen, 55. vojaške svečanosti, 57. osebni zaimsek, 59. veznik, 60. mesto na Hrvaškem, 61. leposlovna dela, 64. evropsko glavno mesto, 66. z veseljem, pripravljeni, 68. pripadnik državljani azijske države, 69. medmet, 70. vrtnina, 72. svetopisemska oseba, 73. žensko ime, 74. igralna karta, 76. hudobni duh, zlodej, 78. oče, 79. zimsko prevozno sredstvo (narobe), 80. zgoden, ran, 82. mesto, naselbina, 83. konica, vrh, 85. neznan, nedomač, 88. besedica, ki poudari pretoklost, 89. časovni veznik, 90. pritrilnica, 91. plin, ki ga uporabljajo za reklamno razsvetljavo, 93. oddaljenost, 97. stanovanjska oprema, 97. travniške cvetlice, 99. umetniki.

Navpično: 1. nočna ptica, 2. del opreme, 3. črtati, upodabljati, 4. veznik, 6. kuhinjska in mlinarska potrebščina, 7. arabski poglavar, 9. računsko osnova, 10. vrata, 11. sistematična vrsta utrdb v Afriki, 12. nikalnica, 13. vinski kis, 14. mednarodni jezik, 15. pri dražbah in drugih gospodarskih in sodnih poslih važna oseba, 16. slovenski skladatelj, 18. poročevalska agencija bivše Jugoslavije, 20. zaslomba, pomoč, 21. del roke, 24. žensko ime, 27. domišljavec (tujka), 34. že tako, brez tega, 35. enota časa, 36. živinozdravniki, 38. zakon, 40. zelo majhen kos, 41. mesec, 43. veznik, 46. ponovno, 48. naprava, pristoj, 49. površinska mera, 51. računski znak, 53. sad in drevo, 54. poveličuje pesmi, 56. gora v Armeniji, na kateri je obstala Noetova barka, 58. značilnost muslimanskega vzhoda, 62. opis, očitranje, 63. predlog, 65. običaj, šega, 67. predlog, 70. veznik, 71. površinska mera obdelane zemlje, 75. neradodaren, 77. določene barve, 78. najmanjši deleč snovi, 81. začetek in konec abecede, 84. siv, 86. deli telesa, člani, 87. pramati človeštva, 89. glej 89. vodoravno, 92. predlog, 94. kratka za lastnoročno, 95. igralna karta, 96. površinska mera.

RESITEV KRIZANKE ST. 12

Vodoravno: 1. Berlin, 6. lit, 9. Maribor, 15. alt, 16. Somalijska, 19. Emil, 20. ne, 21. za, 22. strahovati, 24. Elija, 26. Anica, 28. vazelin, 30. koza, 32. re, 33. vezir, 35. nabasan, 37. kanal, 38. ac, 39. pisk, 40. unija, 41. mina, 42. as, 44. itd, 46. Eme, 47. osel, 49. Irak, 51. ran, 53. pa, 54. docent, 56. Adam, 58. lub, 60. Atos, 62. in, 63.

slednjic le začelo dremati, so se nenadno odprla vrata in pred njim je stal Karel v svoji navadni obleki in ga gledal, kakor da se ni nič zgodilo.

Henrik je planil s svojega ležišča; izblebetal je nekaj nepovezanih, zmedenih besed. Potem je pohitel k pogrešanemu prijatelju, se ga oklenil in se skušal prepričati, ali se mu ne sanja.

»Toda dragi moj, kaj je vendar s teboj?« je vprašal Karel. »Kaj se je neki zgodilo?«

»Hvala bogu, da te spet imam,« je rekel Henrik. — »Ali si res ti? Videti je, da ti je dobro... Toda mislim, da bi te prav za prav jaz moral vprašati, kaj se je zgodilo in kam si ti izgubil sinoči, ko sem te tako zagonetno pogrešil!«

»Izgubil?« je vprašal Karel. »Kaj meniš s tem? — Ločila sva se, kakor veš, okrog šestih. Domesnila sva se, da se bova dobila ob pol enajstih pri hiši mojih znancev. Toda ti nisi prišel in zato sem se zate že zbal.«

»Nisi izgubil?« je vprašal Henrik. »Kako naj to razumem? Saj sem vendar bil tam in sem te našel...«

»Kaj?« ga je prekinil Karel. »Ti si me našel? Toda jaz te vendar nisem več videl, odkar sva se ob šestih v gostilni ločila. Najbrž gre za skrivnost in tudi ti se mi zdiš tak, kakor da bi nekaj prav posebnega preživel! Sedi in mi vse natanko povej.«

»Da, da, zdaj pa mi najprej povej, kje si prav za prav prebil noč?« je dejal Henrik.

»Na domu svojih prijateljev,« je odvrnil Karel. »Večerjal sem z njimi, potem pa mi je postalo žal, malo slabo; seveda ni bilo nič hudega. Vendar pa sem za nekaj časa onemogel. Zato me moji prijatelji niso pustili nazaj v gostilno, niti

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17				18		19			20		21			22	
23				24				25				26	27		
28				29				30				31			32
	33		34					35				36		37	
38		39			40	41				42		43			44
45	46				47			48		49		50		51	
52		53		54				55	56					57	
58				60								61	62		63
64			65					66		67		68			
		69			70	71		72				73			
74	75		76	77				78			79			80	81
	82					83	84			85	86			87	88
89			90			91			92	93		94		95	96
97							98					99			

statve, 65. etamin, 68. ud, 69. na, 70. ka, 71. ramazan, 73. željan, 76. miren, 78. ogaben, 79. klene, 80. komit, 81. znanec, 82. lo, 83. cin, 84. rok, 85. onda, 87. peča, 89. ka, 80. osat, 91. ar, 92. kape-tan, 93. urad.

Navpično: 1. bazar, 2. elan, 3. rt, 4. ista, 5. nor, 6. Lah, 7. ilovica, 8. Tivar, 9. materija, 10. re, 11. imena, 12. bil, 13. olikan, 14. le, 17. male, 18. jaz,

20. nazaj, 22. scena, 23. li, 25. Josip, 27. Iranec, 29. Inki, 31. ananas, 33. Vlasta, 34. za, 36. Buda, 37. kimono, 39. parmezani, 41. Medina, 43. se, 45. Trbiž, 47. Ontario, 48. lava, 49. ia, 50. klanec, 52. na, 53. podanika, 55. Eskim, 57. demon, 59. mu, 61. tujec, 64. trn, 66. tabela, 67. nekoč, 72. Agata, 74. li, 75. Nenad, 76. moka, 77. Etna, 80. kos, 81. za, 82. len, 84. ro, 86. dr, 87. pa, 88. au.

PRAVA OCENA

Krčmar: »No, gospod, kaj pravite o naši goveji pečenki?«

Gost: »Za svojo starost je premajhna!«

RAZLIKA

»Fantek, kam se ti pa tako mudi?«

»Domov, da me bo mama nabila!«

»In zato tako tečeš?«

»Seveda! Ako bo oče prej doma ko jaz, me bo nabil on!«

NI POMOCI

»Gospod profesor, jadikovanje vam nič ne pomaga, vi morate na svojo bolesto pozabiti.«

»Saj sem se resno odločil, da jo bom pozabil, a vedno pozabim, da sem se odločil bolesto pozabiti.«

IZ ZAKONA

Ona: »Ti me vedno obmetavaš s priimki: stara koza, prisnoda, grda baba in tako dalje. Zdjaj

je k meni pristopil neki gospod in me nagovoril: Lepa, mlada, ljubezniva gosa, ali vas smem spremiti in vem, da bi me tudi s svojo duhovitostjo osrečil.«

Mož: »Iz katere norišnice pa je pobegnil?«

UGODNA PRILOZNOST

Aca: »Pomislil v parku sem se vsedla na novo popleskano klop in moj mož mi je takoj kupil drugo obleko.«

Baca: »Kje pa je tista klop?«

SMOLA

»Prijatelj, ali veš, da sem bil v svojem življenju trikrat nesrečno zaljubljen?«

»Kako to?«

»Čisto enostavno. Moja prva ljubezen je šla v samostan in druga se je z drugim poročila.«

»In tretja?«

»Je moja žena!«

v hišo strahov. Skušali so mi prijazno postreči, mi odkazali sobo s posteljo in mi v vsakem pogledu pomagali. Zagotovili so mi, da me bodo že pri tebi opravičili, če bi prišel pome. Obljubil so mi, da te bodo celo povedli v mojo sobo, dokler bom buden. Kakor kaže, sem že mnogo pred časom sestanka zaspal pod vplivom zdravila, ki so mi ga dali. Tako sem ležal do naslednjega jutra in se potem spet počutil povsem zdravega. Ko sem izvedel, da ti sploh nisi prišel, sem se nekoliko vznemiril in sem hotel pogledati, kaj se je zgodilo. Tako sem čimprej odšel in sem zdej tu. Toda sila me zanima tvoja zgodba.«

Henrik mu je med mnogimi vzkliki, ki so izražali njegovo osuplost, pripovedoval vso zgodbo. Nato sta iskala razlage za čudni doživljaj. Vsaj v eni točki sta bila edina: strašni baron je bil vedel za njuno namero; morebiti ju je bil, ne da bi opazila, spremljal pri posetu po sobah in se nato odločil, da pripravi Henrika do tega, da vztraja pri nevarni pustolovščini ter ga tako zvabi v pogubo. Morebiti je znal baron oddaljiti preudarnega Karla z namenoma prizadejano slabostjo, vsekakor pa se mu je moralo zdeti umestno, da se pojavi v obliki Karla. Gotovo je tudi, da mu je uspelo toliko časa obdržati materializacijo, ker je rabil za to Henrikovo življenjsko silo.

Posebna značilna v vsej dogodivščini je bila okolnost, da se je čutil Henrik nenavadno nervoznega, saj se ne bi hotel pustolovščine, če ne bi bil trdno verjel v prijateljevo prisotnost in sodelovanje, ki ju ni hotel pogrešati. Zdej pa se je izkazalo, da je bil baš ta prijatelj — utvara.

Cele ure sta govorila o dogodku, a vendar nista mogla priti do pametnega zaključka. V eni stvari

sta nedvomno soglašala: da namreč nista imela volje, da bi se s to skrivnostjo podrobneje bavila. Čutila sta dolžnost, da za slovo obiščeta svojega starega prijatelja, vratarja. Poiskala sta ga v hišici, da bi mu ublažila vest, ki ga je pekla iz strahu pred posledicami nočne pustolovščine. Na to pot pa sta odšla šele okrog poldne. Nobena stvar na svetu ju ne bi mogla pripraviti do tega, da bi še enkrat stopila v hišo, v kateri je strašilo.

Starega moža sta našla sva obupanega. Ko sta ga zbudila iz njegove zamišljenosti, je hvalil Boga, da ju vidi čila in zdrava. Pojasnil je, da se mu je silno breme odvalilo s srca.

Povedala sta mu zgodbo, kajti zdelo se jima je, da sta mu to dolžna. Posebej pa sta ga še vprašala, ali je sinoči videl gospoda Karla, odnosno, ali je opazil na njem kaj posebnega. Starec je dejal:

»Ne, drugega gospoda nisem jasno razločil. Toda spominjam se, da je stal gospod Karel v senci ob strani. Nisem ga bolj pogledal, ker sem bil zelo razburjen.«

Potem je spet začel izražati svoje veselje spričo zavesti, da ni njegove duše omadeževala kriv. Dodala sta mu še nekaj nap'itnine z utemeljitvijo, da to njuna izkušnja pač zasluži.

Toda čeprav je ta pustolovščina starega moža še tako obogatila, se je vendar zaklel, da ga niti milijoni ne bi pripravili do tega, da bi še kdaj koga spustil v baronovo sobo.

DVOJNIK

»Peter, poznam moža, ki je tebi tako podoben, da te vedno zamenjam z njim.«

»Nu, pa mu vendar nisi vrnil tistih sto lir, ki sem ti jih lani posodil?!«